

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

התורה דואגת לעשות זכר לענני כבוד מפני שהיו במדבר, אם כן מדוע לא ציוותה לעשות זכר גם למן ולבאר כשם שעושים זכר לענני הכבוד? והוזכרו בעניין זה כמה תירוצים. אחד התרוצים הוא, שהיה במן ובבאר דברים מיוחדים מאוד, ומשום כך לא יכולים לעשות זכר עליהם. על המן, אמרו חז"ל שהאוכל את המן שהיה לחם משמים, היה זוכה לסגולות גדולות, ועליו נאמר (תהלים עח) 'לֶחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ'. וכן מי הבאר היו מסוגלים מאוד, ומי ששתה מהם היה זוכר את כל התורה שלמד מפי משה רבנו. ועל כן אין לעשות על דברים מיוחדים אלו זכר. ועוד תרוץ, שאין צורך לעשות זכר למים ולחם, לפי שהם מחייתם של בני האדם, ובלעדם מתים; כך אנשי המדבר, אילו לא קיבלו לחם ומים, היו מתים, ומן ההכרח לדאוג למחייתם, ומים ולחם היה דבר שמסתבר לומר שהקב"ה יתן להם לישראל. אבל ענני כבוד לא היו דבר חיוני, ולא היה נתון בידי כל אחד ואחד לשבת בהם, שהיו שנפלטים משם, ועל כן היה יותר מיוחד, ועושים להם זכר. ועוד תרוץ אומר החיד"א, שמים ובאר היו נתונים גם לערב רב, אבל לא היו בענני כבוד. ורמז לדבר מהפסוק 'כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם' (ויקרא פרק כג מג), לומר לך שאת מי שהוצאתי מארץ מצרים, הושבתי בענני כבוד. אבל היו שלא היתה הוראה להוציא אותם מארץ מצרים, הם לא ישבו בענני כבוד.

סוכה בזכות האש"ל של אאע"ה

ועוד תרוץ מתרצים, שאמר להם אברהם אבינו למלאכים 'והשענו תחת העץ'. וחז"ל אומרים שהיה זה אותו אש"ל מיוחד שהיה מושיב שם את האורחים; וזה לשון המדרש (בראשית רבה פרשה מח פסוק י"ד ויאמר אדני) "אתה אמרת והשענו תחת העץ חייך שאני פורע לבניך. (תהלים קה) פרש ענן למסך הרי במדבר, בארץ מנין, (ויקרא כג) בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים. לע"ל מנין, שנא' (ישעיה ד) וְסֻכָּה תִּקְוָה לְצַל יוֹמָם מִחֶרֶב". ונס היה נעשה באותו העץ, ודרכו ידע אברהם אבינו אם האורח היושב

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : חול המועד סוכות

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

הלכות סוכה

השיעור נמסר בהשתתפות רבנים ורבני ערים, ראשי ישיבות וקהל גדול ורב.

אתערותא דלתתא תמשוך אתערותא דלעלא

התורה כותבת על חג סוכות (ויקרא כג מג) "בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בַסֻּכּוֹת. לְמַעַן יָדַעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". שואלים חז"ל, מהם אותם הסוכות שהושיב בהם הקב"ה את עם ישראל, ונחלקו בזה, שיש האומרים שהיו ענני כבוד, ויש האומרים שהיו אלו סוכות ממש. ויש מי שאומר שאין מחלוקת, [לפי שבחג סוכות אין מחלוקת, שאין זה נאה למקום שיש בו צילא דמהימנותא]. לפי אותו המאן דאמר היו בתחילה סוכות ממש, ואחר כך הפך אותם הקב"ה לענני כבוד, שאין שפע מלמעלה מגיע אלא במקום שיש כלי קיבול לשפע כאן למטה. { וזהו כי נר מצוה ותורה אור, לומר שהמצוות זקוקות לכלי המאיר, ואינו מסוגל להאיר ללא אמצעי גשמי, רק התורה היא בגדר אור שאינה זקוקה לשום אמצעי, אלא כולה רוחנית}. מה שאנחנו לומדים מזה הוא שהקב"ה דורש מאתנו שתהיה לנו קודם כל אתערותא דלתתא, ואחר כך יעזור הקב"ה ותהיה אתערותא דלעלא.

סוכה זכר לענני כבוד, ואין זכר למן ולבאר

הרב חיד"א ע"ה הביא קושיה מהראשונים, אודות הזכר שעושים לסוכה, ולא לשאר הניסים הגדולים שהיו במדבר. הנה ידוע שהמן הגיע לעם ישראל במדבר בזכותו של משה רבנו, והעננים באו בזכות אהרן הכהן, והבאר היתה בזכות מרים הנביאה. והנה התורה ציוותה לעשות סוכות שהיו זכר לענני הכבוד שהיו לעם ישראל במצרים. ועל זה שאלו, שאם

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי הַרֵב מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

סרה ממנו רוח הקודש, וכן ביעקב אבינו כששבה אליו השמחה בהוודעו על חיי יוסף בנו, אומרת התורה 'ותחי רוח יעקב אבינס'. ועל כן בחג סוכות אומרים 'יום שמחתנו'. וכן בכל מקום שהתורה אומרת 'חג', הוא חג סוכות. ועל כן, חג סוכות הוא חג שקרוב לקב"ה יותר מכל החגים כולם.

חג שיש בו תועלת לכל העולם כולו

בחג סוכות בסופו מוסיפים תפילה על הגשם. בעצם, תפילה זו היא על כל העולם כולו, שכן אומרים בשאלת גשמים 'ושבע את כל העולם כולו מטובך ומעושר מתנות ידיך', ומקריבים קרבנות בבית המקדש גם כן בשביל כל העולם, שכן מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות. (וכבר אמרו חז"ל שמה שהחריבו את בהמ"ק, לעצמם החריבו). וכשמקיימים את התבה כמו שהיו מקיימים את המזבח, וגם מה שקוראים בתורה, הכל בגדר 'ונשלמה פרים שפתינו', הכל גם לתועלת של אומות העולם, ואם היו יודעים האומות את הרווח ואת התועלת שלהם עצמם בבית המקדש, לא היו מחריבים אותו כלל. וגם עתה שהחריבו את הבית, אנחנו ממשיכים להתפלל עליהם 'ושבע את כל העולם כלולו מטובך'.

ורגמוהו כל העם באתרוגיהן

בזמן שהיה בהמ"ק קיים, לא היו הצדוקים מנסכים ניסוך המים שהיה על גבי המזבח, בטענה שלא היה כתוב דבר זה בתורה כלל. והיה ראש הישיבה ע"ה הרב יהודה צדקה זצ"ל אומר, על מה שאמרו חז"ל אודות אותו הכהן שהיה מנסך על גבי רגליו, ומשום כך רגמו אותו כל הקהל באתרוגיהם, וכמו שהגמרא אומרת (סוכה דף מח ע"ב) "ולמנסך אומר לו הגבה ירך, שפעם אחד נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן ועוד שם " תנו רבנן, מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהן, ואותו היום נפגמה קרן המזבח, והביאו בול של מלח וסתמוהו, לא מפני שהוכשר לעבודה אלא מפני שלא יראה מזבח פגום". ורש"י כתב על זה (שם) "נפגמה קרן המזבח - על ידי אבנים שזרקו בו"; ויש לומר שבאמת היו

שם היה מאמין בהקב"ה, או לא. וכך היה נעשה שם, שמי שהיה מאמין בהקב"ה בכל לבו, ולא היה לו בכפות רגליו אבק של עבודה זרה, היה העץ נעשה לו עבות ועושה לו צל רב. אבל מי שהיה נגוע במעט עבודה זרה, כשהיה יושב מתחת לאותו העץ היה העץ מרים את ענפיו ולא היה מגיע צל לאותו היושב שם, וכך היה יודע אברהם אבינו ע"ה את טיבו של אורח זה, ואז היה מדבר על לבו ומקרבו לאבינו שבשמים. אמר הקב"ה, שבזכות אותו העץ שהיה מושיב תחתיו אורחים, ומקרבים אליו, נתן לבניו מצוה ושמה סוכה. ועוד דבר, שבבאר ומן עושים זכר, שבכל שבת עושים לחם משנה זכר למן, וכן עושים זכר לבאר מרים בכל שבת שמוזגים כמה טיפות מים לכוס הקידוש. וביעקב כתוב 'וַיָּבֵא לוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁתֶּי', תרגומו 'אַרְמִי לְמִנְיָ בְּיִנְיָ' לומר שנתן לו מים שהם בחינת חסד לתוך יין שהוא בחינת גבורה. וגם ניסוך המים היו זכר לבארה של מרים.

ענני הכבוד של ימינו

עניינים של ענני הכבוד הוא כך: היום אין לנו בפועל מן, וגם בארה של מרים לא נשארה לנו אפילו מעט. (כשהיה מהרח"ו לומד עם האר"י הקדוש זיע"א, לא היה יכול להבין את דבריו, ולרדת לעומקם. ירד אותו האר"י ז"ל לטבריא, הכניס אותו לכנרת במקום שמיוחס שם היותו של בארה של מרים, ואמר לתלמידו הגדול לשתות משם; שתה משם, ונפתחו לו מעיינות החכמה, ומאז החל להבין את תורתו של רבו ולא שכח ממנה כלום. אבל היום אין לנו שום גישה לשם, ולא קיים בשבילנו אותו הבאר). ענני כבוד יש לנו היום, וגם צילא דמהימנותא בפועל יש לנו היום, והוא בחג הסוכות. אומר לנו הקב"ה תעשו סוכה, ואביא לכם שם קדושה של צילא דמהימנותא, ויהיה לכם זכר לענני כבוד, וזהו שהתורה אומרת (ויקרא כג פסוק מג) 'לְמַעַן יִדְעוּ דְרִיתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְדוּד אֶלְקֵיכֶם".

החג הקרוב ביותר לקדושה

אמרו בדרך מליצה, שבשמים אין מצב בו אין שמחה, שם השמחה במעונו תדיר, ואין אפשרות להגיע למעלות של קדושה והתעלות ללא שמחה. כשאלישע הנביא היה בשעת כעס וצער,

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הגמי אומרת שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו, ואם כן למה נקרא שמיני, הלוא הוא בפני עצמו, וצריך להיות ראשון לעצמו ולא שמיני שאז זה נקרא שהוא המשך לתחילת החג? אלא, שהקב"ה אומר אתם הקרבתם פרים בשביל כל או"ה, אבל עכשו הוא עצרת בשבילכם. בפסח אוכלים מצות, וזהו סמלו כל החג. בסוכות יש ארבעה מינים, יש סוכה, והם סמלם של חל הסוכות. בחג שבועות אין לנו שום סמל מיוחד שנוהגים בו כדי להדגיש את החג הזה, ומדוע זה כד? אמנם יש הנוהגים לאכול מאכלי חלב, והזהר אומר ללמוד כל הלילה, אבל בתורה אין מנהג מיוחד? גם בשמיני עצרת אין מנהג מיוחד, אין סמל מיוחד שהתורה מצווה כדי להדגיש את קדושתו של החג, גם מה שרוקדים בו עם התורה לא כתוב בתורה? אלא, העניין הוא שבחג שבועות הוא חג של התורה הקדושה, חג מתן תורה. חג שמיני עצרת בו גומרים את התורה, הוא גם כן חג של התורה הקדושה. בחגים אלו אומר הקדוש ברוך הוא, שהוא חג מיוחד שהוא בינו לבין עם ישראל במיוחד, והוא ישיר בין עם ישראל לאביהם שבשמים, בחגים אלו לא צריכים שום אמצעים שיחברו בינינו לבין הקדוש ברוך הוא. עצם מהות התורה שהוא חג של התורה, מקשר בינינו לבין הקדוש ברוך הוא. בחג סוכות כתוב 'למען ידעו דורותיכם, ובחג פסח הוא חג שבו מחזקים את האמונה בבורא העולם, בכחו, בידו החזקה וזרועו הנטויה, בהוציאו את עם ישראל ממצרים, וצריך בשביל זה מצה, זכר ליציאתם של ישראל בחפזון. מה שאין כן בחג שבועות וחג שמיני עצרת.

תחנה אחרונה לשמו"ת

הגמי אומרת (ברכות ח' ע"א ושם בע"ב) "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום". היום היה יום ההילולא של הגאון מוילנא, ומסופר שאחותו פגשה אותו אחרי חמשים שנה שלא פגשו זה את זה, ובמקום שישב לדבר אתו כמה שעות אחרי כל כך הרבה שנים, אמר לה מה שלומך? אמרה לו ברוך ה', מיד אמר לה שהוא צריך ללמוד, ואמר לה שכשיהיו שתיים 'שמה',

אתרוגים ולא אבנים, אלא שכוונת רש"י היא שהיו האתרוגים קשים כאבנים עד שפגמו את המזבח. ומכאן שהיו אותם האתרוגים אתרוגים תימניים, ולא אתרוגים מזניים שונים, שאלו לא שוברים את המזבח. ואומר ראש הישיבה זכותו תגן עליכם ועל כל ישראל, שבתורה לא כתוב אתרוג, ורק חז"ל קבלו מהלכה למשה מסיני שפרי עץ הדר הוא אתרוג, ואמרו לו לאותו הצדוקי שהוא הרי נטל אתרוג בארבעת המינים, והרי בתורה לא כתוב אתרוג כלל, אלא זה הלכה למשה מסיני והוא מאמין בדבר זה, אם כן עליו להאמין גם שניסוך המים הוא על גבי המזבח מהלכה למשה מסיני. וזה הטעם שרגמו אותו דוקא באתרוג ולא בדבר אחר, ללמד אותו שצריך להאמין לחכמים בכל דבריהם.

אין מים אלא תורה

ובאמת יש לשאול למה הם לא מודים שהניסוך הוא על גבי המזבח, מה אכפת להם לאותם צדוקים להודות בדבר זה? אלא ניתן לומר, מפני שחז"ל אמרו שאין מים אלא תורה כמו שהגמי מביאה (בב"ק פ"ב ע"א) "דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, שנאמר הוי כל צמא לכו למים". ומזה אמרו ש'לוקחים מים מהשלוח, והגמי' שם אומרת כתב שאם נשפך להם מים שהביאו מהשלוח, לוקחים מהכיוור מים רגילים, ומים אלו היו מנסכים על גבי המזבח, וכך לשון הגמי' שם "נשפכה נתגלתה - היה ממלא מן הכיוור". אומר הקב"ה תביאו לי מעט מים, ואביא לכם גשמי ברכה. ואותם צדוקים שלא היו מאמינים בדברי חז"ל שאין מים אלא תורה, גם לא היו מאמינים שמעט מים שהיו מנסכים היו מביאים גשמים כל השנה. ביום שמיני עצרת קוראים וזאת הברכה אשר ברוך משה, מה זה וזאת הברכה, אומר להם משה רבנו, אם אתם רוצים ברכה כל השנה, תלמדו תורה, שאין וזאת התורה אלא וזאת התורה אשר שם משה לבני ישראל.

לחג התורה אין שום אמצעים בין ישראל לקב"ה

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אנשי חוץ לארץ עושים שני ימים טובים, והשנה בגלל זה, יוצאים להם שלשה ימים רצופים כי יוצאים מחג שני שהוא בים ששי, ישר לשבת אסרו חג שלהם. אנשי חוץ לארץ שויש להם שני ימים טובים של שמחת תורה, צריכים לשבת בליל שמיני עצרת, כלומר בליל חמישי - בסוכה - אבל ללא ברכה. ואם הם שוהים בארץ בחג, לא יכולים לשבת בסוכה כלל בליל שמיני עצרת, שכן בכך הם מפרסמים את היותם בני חוץ לארץ, ואין זה נאה לעשות כן בארץ, בפרט שהמארח שלהם יושבים בחוץ והם עדיין בסוכה. מה שהם מתפללים עדיין תפלת יום טוב ואנחנו כבר אחרי החג, לית לן בה, שאין זה פרסום כל כך.

סדר חבטת הערבות¹

הטוב ביותר לקרוא שמו"ת בבוקר. ואם הוא עינף ממה שלא ישן כל הלילה כי למד כנהוג, ולא יכול לקרוא בבוקר, יעשה לעצמו סימן והיכר שכשיקום יקרא שמו"ת ולא ישכח. חלק מהאשכנזים שמקיפים בלולביהם ביום הושענא רבה, ויש המקיפים בערבה (על פי הקבלה אין לעשות כן), כיצד עושים? בהגיעם בקטע מסויים של ההושענות מניחים את לולביהם ונוטלים ערבה ומקיפים בערבות. מנהגנו כדעת חכמי המקובלים, שללולב ולערבה יש שתי מדרגות שונות, ולכל אחד דין שונה ובחינה שונה, ואין לערבב העניינים. על כן, אין אנו מקיפים אלא עם הלולב והערבה שבאגד, ולא בחמשה בדים של חבטה. מיד אחרי ההושענות, אחרי קדיש תתקבל, חובטים בערבות על קרקע עולם. אבל לפי הנהגים כפשט, חובטים בערבה אחרי התפלה. בחבטה יש הרבה כוונות, כגון ששוברים בכך את הגבורות, אך כיון שלא כל אחד יודע ובקי בכוונות אלו, יש לכוון כוונה פשוטה, שיאמר שהוא חובט על דעתו של הרב 'בן איש חי', ושיעלו כוונותיו כמו שכתוב שם. ואם הוא רוצה להיות יותר ממולח, יכוון שחמשת החבטות שהוא חובט, הם כנגד חמשת אותיות מנצפ"ך שהם האותיות הכפולות שתקנום צופים, וכל חבטה כנגד כל אחת מאותיות אלו. ולא יאמר

יוכלו לדבר הרבה על כל הקורות אותם, אבל כאן בעוה"ז צריך לנצל את הזמן וללמוד תורה. גם גאון כמוהו היה קורא שמו"ת, ולא פטר את עצמו בתואנה שהוא בן תורה והוא פטור מזה. אלא שכשהוא למד, היה לומד כמו חכמי הפשט, כל יום קטע, עד שהיה גומר הכל ביום ששי, או שהיה קורא פרשה פרשה, או שהיה קורא את כל הפרשה מקרא פעמיים, ואחר כך את כל התרגום. אומר בעל ה'בן איש חי', שדעת האר"י הקדוש, שדרך השמו"ת הוא דוקא שיקרא שניים מקרא, ואחר כך פעם אחת תרגום, פסוק פסוק. ומי שלא הספיק לקרוא כל השנה שמו"ת, יכול להשלים את זה עד שמיני עצרת. ויקבל עליו מכאן והלאה שבכל שבוע ושבוע יקרא שמו"ת. וסגולה שכתובה בגמ' מתקיימת יותר מסגולות של רבנים. - והגמ' אומרת על מי שקורא שמו"ת שזה סגולה לאריכות ימים, וזה על ידי שיקדיש כל יום ששי בסך הכל חצי שעה, ולמי שאין זמן ביום ששי, יקרא ביום שבת.

שמו"ת של וזאת הברכה {ושל בראשית כאשר יחול שלשה ימים}

על קריאת התורה של ימים טובים, אין שנים מקרא ואחד תרגום. ואף על פי כן, כותב ה'בן איש חי' שביום הושענא רבה, כלומר ביום רביעי מחרתיים, צריכים לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום של שמחת תורה, והיא פרשת וזאת הברכה. דבר זה כבר פרסמנו אותו, ואני חוזר על זה כאן, גם תמצאו דבר זה בסידור של ראש השנה, שאם יש חג חמישי ששי שבת, או לאנשי חוץ לארץ שנמצאים בארץ, שיש להם השנה חמישי ששי ושבת, ולא יכולים לקרוא את שמו"ת של בראשית קודם, אז יקראו את זה בשבת. ו שנים מקרא ואחד תרגום של וזאת הברכה יקראו ביום ששי הסמוך לקריאה ביום שמחת תורה. אבל אם יוצא כמו השנה שהחג יחול ביום רביעי בלילה, אז צריכים לקרוא את הקריאה, אז יקראו את הקריאה ביום שבת, ואם לא יכולים לקרוא בשבת, יכולים לקרוא את זה בליל שבת.

שמו"ת לבני חו"ל

1

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אם לא בריתי יומם ולילה

בדרך כלל, הספרדים שמוציאים שלשה ספרים אומרים שלשה קדישים. כלומר, אחרי פרשת וזאת הברכה, אחרי המשלים, ואחרי המפטיר. האשכנזים אומרים רק קדיש אחד, ויש ביניהם שאומרים שני קדישים. בחג שמיני עצרת, על אף שמוציאים שלשה ספרים, אומרים שני קדישים. והטעם, שלא רוצים לעשות הפסק בין סיום התורה לתחילתה, אלא מתברים בין הלמ"ד של לעיני כל ישראל, לבין הבי"ת של בראשית, וזהו הלב של העולם כולו, ושל עם ישראל כולו, ושל ארץ ישראל כולה. אמרו גם בדרך רמז, שאבריו של האדם נחים בלילה מפעולתם השוטפת במשך היום. אבל יש אבר אחד שלא נח לעולם בין ביום בין בלילה, במשך כל חייו של האדם, וזהו הלב של האדם, ואם חס וחלילה ינוח רק רגע קט, והנה איננו. כך התורה היא הלב של העולם, ועל זה כתוב אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתו. ושמה יאמר האדם איך אלמוד יומם ולילה ללא שום הפסקה, והלוא עדיין צריך אני לנוח ולאכול - צריך לומר שהעניין הוא כך: אדם יאמר ויתפלל על כך שרצונו ללמוד באמת יומם ולילה, ומה לעשות שהוא בשר ודם ומוכרח לישון, אומרים שמה שיושן נחשב לו כאילו למד, שכן אנוס הוא. פירוש נוסף, אומר בעל ה'בן איש חי', שהעולם נברא ככדור וכביצה, וכמו שאומר הזהר שיש מקומות נגדיים בעולם, וכששם יום במקום זה לילה, וכששם לילה, כאן יום. על זה אומרים שגם אם כאן יושנים, עדיין העולם יתקיים מהתורה שלומדים בצד השני של העולם. ועוד פירוש, והוא העיקרי, שהאדם צריך לחיות עם התורה ושתלוה אותו גם בלילה, הן בגלל ההלכות הקשורות ללילה, והן בגלל שהוא צריך ללכת לישון מתוך דברי תורה, שילוו אותו דברי התורה גם בלילה. כמו כן אמרו המפרשים שטוב ללמוד תורה בבין המשמשות כדי לחבר את היום ללילה בדברי תורה.

השמחה שבמצוה עולה על כולנה

כסדר כמנפ"ץ שהוא הסדר של האותיות באלפא ביתא, אלא יעשה כסדר של מנצפ"ך דוקא.

טעה ואמר בליל ש"ת חג סוכות

מרן בעל ה'בן איש חי' כתב שאם אדם טעה בתפלת ליל שמיני עצרת ולא אמר ביום שמיני חג העצרת, אלא אמר ביום חג הסוכות הזה, הדין הוא שאם הוא שכח שהיום שמיני עצרת, ובדעתו שעדיין נמצא בחג הסוכות, אז חייב לחזור. אבל אם בדעתו שבאמת חג שמיני עצרת, בפרט אם רואה את כל הילדים עם דגלים וספרי תורה, ורק טעה בלשונו ואמר מתוך הרגל חג סוכות, אז אין לחזור משום כך על התפלה.

שבע הקפות אחרי כל תפלה

האר"י ז"ל אומר ששמחת תורה יש לעשות אחרי כל תפלה הקפות, ובסך הכל ארבעה במספר. בליל שמחת תורה יש לעשות הקפות. - בבוקר יש לעשות הקפות גם כן. - אחרי מנחה גם כן יש לעשות הקפות. - ובמוצאי שמחת תורה גם כן צריכים לעשות הקפות. וטעמו שמקיפים את התורה ושמחים עם התורה הרבה פעמים, ולא ממעטים בזה. כשהיה האר"י יוצא לבהכנ"ס מביתו או מביתו לבהכנ"ס, והיה רואה את השמחה ששמחו עם התורה בקהלות ישראל, היה שמח מאוד עמהם גם כן. כל חג הסוכות הוא מבחינת אור המקיף, ובשמחת תורה יונקים את הקדושה מהאור של התורה על ידי שמקיפים את התורה.

בסימנא טבא

כשמתחילים לקרוא בתורה 'בראשית ברא', יש הנוהגים שאומרים קודם 'בסימנא טבא'. ואומר ה'בן איש חי' שאין בזה הפסק, וזה דבר טוב, אבל יש האומרים שיש בזה הפסק. על כן, אפשר לפטור את הספקות על ידי שהגבאי יאמר 'בסימנא טבא', או שמי שעולה לתורה וקנה את החתן בראשית, שיאמר לפני שהוא מברך 'בסימנא טבא', ובכך יצא מידי כל הספקות.

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

סוכות - תשנ"ח - מאת מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הנוסח הזה גם כן, אלא שיקבל על עצמו מכאן ולהבא שילמד תורה ויקדיש יותר זמן לצורך זה.

דיני משיב הרוח

ביום שמחת תורה לפני מוסף, נוהגים לומר פיוטים ומתפללים על הגשם, וכך הנהיגו שאר עדות לומר יוצרות לפני מוסף. אם לא אמר משיב הרוח ומוריד הגשם, זה תלוי כיצד התנהג בקיץ. אם בקיץ אמר אדם בתפלה מוריד הטל, ובמנחה אמר מוריד הטל, לא חוזר. אם אמר ברוך אתה ה', יאמר למדני חקיך ויחזור לאתה גבור. אם אמר ברוך אתה ה' מחיה המתים, יאמר במקום משיב הרוח ומוריד הגשם, שאם לא כן, יצטרך לחזור לראש התפלה. אצלנו נוהגים להכריז לפני התפלה, ואז כולם יודעים וזוכרים את השינוי, ולא נכנס לספקות.

התורה נמשלה למים ולטל

התורה נמשלה למים ולטל. ועל זה כתוב 'האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי'. המים הם חיים לעולם, אלא שיש אנשים טפשים שיש להם בור מלא יין, ופוחדים עליו ולא רוצים גשם. המים הם החיות של העולם. כך יש אנשים עמי ארצות שלא רוצים שילמדו תורה, להם אומרים שלא ילמדו תורה, אלא יקראו מעט תהלים וחומש, שיהיה כטל אמרתי, עד שיתרגלו. בברכת מחיה המתים, שהיא ברכת הגאולה, מתפללים להקב"ה שנוכה ויוריד לנו טל של תחיית המתים ונראה את כל האושפזין, ואת כל אבות העולם, אנחנו למדנו אודות דבריהם של רשבי"י ושל רמבע"ה, ואנחנו משתוקקים לראותם בחיים חיותם. יהי רצון שנוכה כולנו לשבת בסוכת עורו של לוייתן, ונזכה לחיים טובים ולגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

אחד השירים של שמחת תורה הוא שאומרים 'כירי-ירם כירי-רם רבי משה בן עמרם', וביאורו הוא שמורי ואדוני רם. כשהיה דוד המלך ע"ה רוקד עם התורה, היה שר כירי-רם כירי-רם. וזה מתבטא בכך שכשמקיים מצוה, או לומדים תורה, שידע לו שהוא מקיים בזה מצוה, וישמח בה מאוד. אם אוכל מאכל ערב וטעים בסעודת מצוה, צריך לדעת שיש לו שכר על קיום סעודת המצוה, כי הוא מחוייב לעשות זאת. אבל אם מקיים את המצוה בשמחה, יש לו על זה שכר גדול ביותר.

כל השמח עם התורה הוא רבנן

הגמ' מביאה אודות סיום מסכת, שאמר אבבי תיתי לי, כדמסיימינן למסכתא עבידא יומא טבא לרבנן. ומהו היומא טבא לרבנן, וכי לבעלי הבתים לא עושים סיום מסכת? והלוא אומר הגר"א שמה שמקיפים בשמחת תורה ועושים גם כן סעודות, הוא היומא טבא שעושים לרבנן, ואם כן מה זה לרבנן? אלא דעו לכם, ושמעו היטב גם היושבים כאן, וגם המאזינים, שכל מי ששמח בשמחת התורה הוא רבנן, והוא מקבל תעודת 'רבי'. הכל תלוי בשמחת התורה, ומעלתו גדולה מאוד מאוד.

לימוד תורה מביא שמחה

כתוב פקודי ה' ישרים משמחי לב. פעם היה אדם שרצה ללכת לכותל המערבי במקום שלא זזה משם שכינה מעולם. הלך לשם ולא הרגיש שכינה. אמרנו לא שילך למקוה ויטבול שבעים פעם, וירגיש. ואם לא יעזור, שילך לרופא שמא יש לו מחלה מסויימת. אדם שיושב ולומד תורה ולא שמח בזה, צריך ללכת לרופא רוחני. אדם שלומד זוהר מרגיש שמחה גדולה, שהנשמה נהנית, כך צריך להרגיש בלימוד התורה, ואם לא, יש לו בעיה ויבדוק מה מקורה. אם אדם אומר את ה'לשם יחודי' של החיד"א שעושים לפני ההקפות, יראה שיש בנוסח כיתוב באותיות קטנטנות, ויש כיתוב באותיות גדולות. האותיות הקטנטנות הללו הם לתלמידי חכמים, ושם כתוב אודות הצער שמצטער בכך שלא למד תורה, ושביטל זמנו וכו'. כבר אמרנו שכל השמח עם התורה הוא רבנן, על כן כל אחד יאמר את

